

A. AHARONIAN: Obrázky z tureckého Arménska

Vyprávění muže, neprávem uvrhnutého do vězení-v našem kraji říkáme takovému vězení „zندان“ -díra,-pelech. Vězení to bylo uzoučké a nizoučké, ale tím slovem nevystihneš jeho nízkost. V této kobce nalezne na zbytku krabičky od sirek vzkaz svého předchůdce: Bud' jsi kdokoliv, jenž se tu staneš mým nástupcem-stálo tam napsáno- chraň se k něčemu přiznati, něčí jméno udati, věř mi že přiznáním se nespasíš. Po odporném zážitku prvních hodin s běhajícími krysy je předveden před úředníka: V čele stolu seděl jakýsi zamračeně a hrozivě shlížející úředník, jenž se přehraboval v listinách. Jemu po pravici stáli dva chlapci, již třímali v rukou po tlustánském provazu, na jehož konci se houpaly olověné koule...

„Poslyš, synu," pravil mi laskavě, „kdo se provinil a dopaden byl, jedině upřímným přiznáním může odpuštění dojít. Ručím ti, že budeš propuštěn, jestliže se mi upřímně ke všemu přiznáš a udáš-li mi zejména své spoluviníky."

„Ale já jsem se ničeho zlého nedopustil, ba ani nevím, proč jsem byl vlastně uvězněn. Prosím, povězte mi napřed, čeho jsem se měl dopustit."

„Ty to dobře víš."

„Pranic nevím."

„Honem, pověz nám, kdo jsou tvoji spoluviníci."

„Nemám žádných spoluviníků."

„Že nemáš?"

„Nemám."

„Dejte mu okusit halathu" rozkřikl se soudce.

(Slovo „halath" je cizí-turecké, '= provaz) Co by tím chtěl říci, nechápal jsem hned, ale brzy jsem poznal, co to. Neboť hned po těch slovech postavili se onino chlapci s provazy vedle mne každý z jedné strany, co zatím vojáci popadli mne za ruce, abych se nemohl hýbat. Tu vzpomněl jsem si na tajemná slova napsaná na útržku ze škatulky od sirek mnou ve vězení nalezeném. Nadešel okamžik, kdy se měla na mně osvědčiti pravdivost těch slov. strachy před nastávajícími mukami chvěl jsem se po celém těle.

„Spusťte!" povel se soudce.

Viděl jsem, jak koule na provazech vzhůru vzletěly a hrozivě se nad mou hlavou tetelily. Co potom následovalo, nepamatuji se, vímpouze, že se mi v očích zatmělo, hlava se mi zatočila, že místnost začala kolem mne vířiti, že jsem místo jednoho soudce před sebou zřel jich asi tučet a kolem nich na sta svíc plápolati, v uších začalo mi hučet, nohy pode mnou se třást a podlamovati...

Když jsem opět k sobě přišel...blouzní vypravěč ve vzpomínkách, prožívá další dobu ve své kobce, ale žaláři její vyzvednou k trestání znovu. Zdálo se mi, jako bych ho-hlas svého předchůdce-slyšel šeptati:

"K ničemu se nepřiznávej!"

Vyjdu za žalárníkem. Na chodbě opět čekali na mne dva vojáci, z nichž jeden byl drobné, trpasličí postavy a hubený jako louč. Než ta jeho tvář. To byla zosobněná zloba a ošklivost! Uvedli mne do téže světnice, kdež se mnou zahájil týž soudce podobný jako včera v noci výslech, jenž skončen zase bitím. Jenomže tentokrát mě „mazali" pouze provazy, t. j. bez koulí, viděli asi, že bych po předvčerejší „dose" nepřežil. Než i po tom výprasku tak jsem byl zmořen a sláb, že jsem ledva na nohou stál.

„Dramatické vyprávění pokračuje pobytem ve vězení, dosti drsně vyprávěným, vysvětlením omylu, dvojnásobnou vraždou spoluvězňů a konečným vysvobozením.

***

Rašid je příslušníkem jednoho z horských kmenů, jemuž unesou snoubenku. Po dramatických bojích v horách vůdce únosců zajme a přivleče ke svému kmeni. ...většina však vesničanů obstoupila únosce a Rašida.

„Hoši," pravil Rašid k davům, „jisto je, že ti psi se na nás vrhli. Než kdo kdy slyšel, že by se Asiančan opovážil uloupit Banonskou dívku? Vždyť si netroufali ani na naše ovce. I neuškodí, dáme-li jim jednou důkladné naučení. Rozbijme tomuhle psovi hlavu, hodme ho do řeky, aby druhým zašla chuť s hor k nám docházet.- „ Hej, zapřáhněte ho do arby!"

V okamžiku bylo tu několik chasníků s arbou, i popadnuvše lupiče vlekli jej k dvoukolce. Asiančan křičel, plakal, milosrdenství jejich se dovolával a o milost prosil.

„ Počkejte!"- ozval se tu kněz.- „Rašide, synu můj, pusť ho, neprolévej krve jeho! Oni by sice tak učinili, ale ty toho nečiň. Poděkujme Pánu Bohu, že se jejich zloba nezdařila. Klň mu, ale pusť ho, časy jsou zlé..."

„Otče, nezabiji ho, poslechnutě, ale potrestati ho musím, jak jsi ty mne trestával, když jsi mne učival. Hoši, přivažte ho k arbě hlavou dolů!"

Než byste byli pět napočítali, už visel Asiančan vzadu hlavou dolů. Rašid pak popadna prut jal se mu vypláceti pádné rány na nohy a po holém těle.- Lupič křičel, sténal, naříkal, prosil, aby ho nebili, ale rány se na něho jen sypaly.

„Dost!" zvolal farář zároveň s „řešem." „ Už ho pusťte!"

Odvázali Asiančana. Jedva se mohl na nohy postavit. Vrávoraje vzdálil se. Davy počaly se rozcházet a za krátko uhostilo se ve vsi na novo ticho.

Bylo rozkošné ráno jarní. Hvězdy Maraliské a úvaly tonuly ještě v mlhách, temena pak horská, jejichžto obrysy se rýsovaly na modravém pozadí nebes, vypadala, jakoby se to tam-na obloze - kupily šedivé mraky. Zelenavé kopce, jejichžto siluety tak tak že mlhou prorážely a jedna vedle druhé ležeti se zdály.